

21:30, Csütörtök (március 1.), Duna World
Shakespeare: Szentivánéji álom

magyar színházi felvétel, 129 perc, 1981

rendező: Ács János

író: William Shakespeare

szereplő(k):

Rajhona Ádám
Olsavszky Éva
Garay József
Bezerédi Zoltán
Máté Gábor
ifj. Mucsi Sándor
Csákányi Eszter
Básti Juli
Jordán Tamás
Lukáts Andor
Krum Ádám
Kamondy Imre
Gőz István
Stettner Ottó
Kristóf Kata
Dunai Károly

Dunaszínház

Közvetítés a Kaposvári Csiky Gergely Színházból, felvételről

Theseus athéni uralkodó mennyegzőre készül Hippolytával. Az esküvő előtti napon fordul az uralkodóhoz egy athéni polgár: leányát, Herminát Demetriushoz akarja kényszeríteni, csakhogy Hermina Lysanderbe szerelmes. A fiatal szerelmes pár a közeli erdőbe menekül és éjszaka csodás kalandokba keveredik...

Szentivánéji álom

magyar színházi felvétel, 120 perc

szereplő(k):

Huszár László
Hernádi Judit
Pap Vera
Lukács Sándor
Eszenyi Enikő
Bánsági Ildikó

Lysander szerelmes Hermiába, akit apja az athéni törvények szigorával Demetriushoz, Heléna korábbi kedveséhez akar kényszeríteni. A két szerelmes elszökik azzal a céllal, hogy a város határán túl, ahol ezek a zsarnoki törvények már nem érvényesek, házasságot kössenek. Demetrius üldözőbe veszi a szerelmeseket, őt pedig Heléna is követi, aki továbbra is szerelmes

a hűtlen ifjúba. Az éjszaka az athéni erdőben éri a négy fiatalat...

Vackor és társai társai elhatározzák, hogy kis színjátékot adnak elő Théseus király lakodalmán. A próbát éjszaka tartják az athéni erdőben, ahol Oberon tündérkirály hű szolgája Puck, egy varázslat során Zuboly (az egyik athéni) fejét egy számáréval cseréli ki... Oberon ugyanis sűrűn civódik feleségével, Titániával, ezért bosszúból bűvös szert csepegtet Titánia szemébe, hogy az felébredéskor szeressen bele az első lénybe, akit meglát - és persze úgy intézi, hogy ez a lény a számárfejűvé varázsolt Zuboly legyen.

Ám nem ez az egyetlen varázslat azon az éjszakán... Pucknak, Oberon tündérinasának Oberon megbízásából ugyanezt a bűvös szert kellett volna Demetrius szemébe csepegtetnie, ám tévedésből Lysandert bűvöli el, aki ezáltal Helénába lesz szerelmes, ám mivel egy hasonló varázslat Demetrius szívét is visszafordítja elhagyott kedveséhez, a két fiú ismét vetélytárs lesz: párbajjal készülnek eldönteni, melyiküké lesz Heléna. Oberon Puck segítségével végül kibogozza az összekuszálódott szálakat: Demetriust meghagyja Heléna iránti szerelmében, így Hermia Lysander felesége lehet.

Természetesen a számárfejű Zuboly is visszaváltozik emberré, így nincs akadálya, hogy színjátékukat bemutassák Théseus és Hippolyta menyegzőjén. Ez a cselekményszál nem véletlen, ugyanis a művet Shakespeare egy főúri esküvőre írta: William Derby és Elizabeth de Vere kézfogóján, Erzsébet királynő jelenlétében mutatták be Londonban, 1595. január 26-án. Shakespeare a darabban többféle mitológia elemeit keverte össze, majd meghintette mindenféle sikamlós utalásokkal a díszes vendégsereg viselt dolgaival kapcsolatban; sőt, végezetül még egy paródiát is beleprésett az „amatőr színjátészó mozgalomról”, amely valószínűleg egyidős a valódi színházzal. A szerelmes fiatalok lázadó fellépése a szülői önkény ellen szintén ókori eredetű vígjátéki motívum, de Shakespeare-nél átszínezi a reneszánsz felfogás az érzelmek tudatos szabadság-igényéről.

Shakespeare talán legtöbbet játszott műve 15 operát ihletett (a legismertebbek Purcell, Orff és Britten művei), színpadi zenét többek között Arne, Ibert és Mendelssohn írtak hozzá. Természetesen számtalan színpadi és filmes feldolgozás készült belőle, és kedvelt darabja az iskolai színjátészó köröknek is (különösen angolszász nyelvterületen), hiszen remek szerepek vannak benne.

*

**SHAKESPEARE
SZENTIVÁNÉJI ÁLOM**

FORDÍTOTTA: ARANY JÁNOS

SZEMÉLYEK

THESEUS, Athén ura
EGÉUS, Hermia atyja
LYSANDER | szerelmesek Hermiába
DEMETRIUS |
PHILOSTRAT, ünnepélyrendező Theseusnál
VACKOR, ács
GYALU, asztalos
ZUBOLY, takács
DUDÁS, fúvó-foldozó
ORRONDI, üstfoldozó
ÖSZTÖVÉR, szabó
HIPPOLYTA amazonkirálynő, Theseus menyasszonya
HERMIA, Egéus leánya, szerelmes Lysanderbe
HELÉNA, szerelmes Demetriusba
OBERON, tündérkirály
TITANIA, tündérkirályné
PUCK, vagy ROBIN-PAJTÁS
BABVIRÁG |
PÓKHÁLÓ | tündérek
MOLY |
MUSTÁRMAG |
PYRAMUS |
THISBE |
FAL | a közzjáték személyei
HOLDVILÁG |
OROSZLÁN |

Más tündérek, királyuk és királynéjuk kíséretében
Theseus és Hippolyta kísérői

Szín: Athén és egy közeli erdő

<http://mek.niif.hu/00400/00496/00496.htm>

Charles Lamb és Mary Lamb: Shakespeare-mesék - SZENTIVÁNÉJI ÁLOM

Athén városának egyik törvénye hatalmat adott polgárainak arra, hogy lányaikat ahhoz kényszerítsék feleségül, akihez nekik tetszik, mert ha egy lány vonakodott ahhoz a férfihoz menni, akit apja választott férjéül, ez a törvény felhatalmazta az apát arra, hogy lányát kivégeztesse. De minthogy egy apa nemigen kívánja saját lánya halálát, még ha történetesen kissé önfejtően is viselkedik, ezt a törvényt ritkán vagy talán sohasem hajtották végre, bár lehet, hogy a város ifjú hölgyeit gyakran ijesztgették szüleik ezzel a törvénnyel.

Mégis, egyszer volt rá eset, hogy egy öreg ember, Egéus nevű, Theseus elé, Athénnek akkori uralkodó hercege elé lépett, bepanaszolni lányát, Hermiát, akinek parancsot adott, hogy menjen férjhez Demetriushoz, egy előkelő athéni családból származó fiatalemberhez, de a lány nem volt hajlandó neki szót fogadni, mert egy másik, Lysander nevezetű fiatal athénit szeretett. Egéus igazságot kért Theseustól, s azt kívánta, hogy ezt a kegyetlen törvényt alkalmazzák lánya ellen.

Hermia, engedetlenségének mentségéül, elmondta, hogy Demetrius már régebben szerelmet vallott az ő kedves barátnőjének, Helénának, és Heléna is bolondulásig szereti Demetriust. De ez a tiszteletre méltó érv, amellyel Hermia megokolta, hogy miért nem engedelmeskedik apja parancsának, nem hatotta meg a szigorú Egéust.

Theseus nagy és kegyes fejedelem volt, de arra nem volt hatalma, hogy megváltoztassa országának törvényeit, így hát nem tehetett mást, mint hogy négy napot adott Hermiának, hogy meggondolja magát, mert ha ennek az időnek elteltével még mindig nem hajlandó férjhez menni Demetriushoz, meg kell halnia.

Amikor a fejedelem elbocsátotta színe elől Hermiát, a lány elment szerelmeséhez, Lysanderhez, és elmondta neki, milyen veszélybe jutott, s hogy vagy le kell mondania róla és férjhez menni Demetriushoz, vagy pedig négy nap múlva már nem él.

Lysander kétségbeesett e rossz hír hallatára, de eszébe jutott, hogy él egy nagynénje, némi távolságra Athéntől, s hogy ott, ahol ő lakik, nem lehet alkalmazni ezt a kegyetlen törvényt Hermia ellen, mert ez a törvény nem volt érvényes a város határain túl. Azt javasolta Hermiának, lopóddzék ki még aznap éjszaka apja házából, s menjen el vele nagynénje házába, ahol majd feleségül veszi.

- Találkozzunk – mondta Lysander – az erdőben, néhány mérföldre a városon kívül, abban a gyönyörű erdőben, ahol olyan gyakran sétáltunk Helénával együtt, május vidám havában.

Hermia örömmel fogadta el ezt a javaslatot, és nem szólt tervezett szökéséről senkinek, csak barátnőjének, Helénának. Heléna – mint ahogy fiatal lányok gyakran cselekszenek ostobaságokat szerelemből – irigységében úgy határozott, hogy elmegy Demetriushoz és elmondja neki mindezt.

Pedig hiába árulta el barátnője titkát, nem várhatott ettől semmi egyéb jót, mint azt a szomorú örömet, hogy követheti hűtlen szerelmesét az erdőbe, mert azt jól tudta, hogy Demetrius odamegy majd, üldözni Hermiát.

Az erdő, amelyben Lysander és Hermia találkozni akart, kedvenc tartózkodási helye volt azoknak a kicsi lényeknek, akik tündér néven ismeretesek.

Oberon, a tündérkirály, és Titania, a tündérkirálynő parányi népük egész kíséretével ebben az erdőben szokták rendezni éjféli multságukat.

E kis tündérkirály és tündérkirálynő között éppen ebben az időben szomorú viszály dúlt: sohasem tudtak úgy találkozni holdfényben e kellemes erdő árnyas sétányain, hogy ne veszekedjenek, míg valamennyi tündérük és manójuk belemászott egy-egy makk-kopáncsba, és félelmében elrejtőzött.

E szerencsétlen viszályt az okozta, hogy Titania nem volt hajlandó átengedni Oberonnak egy kisiút, egy váltott gyermeket, akinek anyja Titania barátnője volt, s az asszony halála után a tündérkirálynő ellopta dajkájától a gyereket, és az erdőben nevelte fel.

Azon az éjszakán, amikor a szerelmesek találkozni akartak az erdőben, Titania éppen néhány udvarhölgyével sétált, és találkozott a tündérudvaroncainak kíséretében megjelenő Oberonnal.

- Üdvöz ne légy a holdfénynél, gőgös Titania – mondta a tündérkirály.

- Micsoda! Te vagy, féltékeny, Oberon? – válaszolta a királynő. – Tündéreim, el innen: megesküdtem, hogy kerülöm a társaságát!

- Várj, semmi asszony! – mondta Oberon. – Nem vagy urad? Mért bántja Oberont Titania? Hisz én csak egy váltott gyermeket kérek, hogy apródom legyen.

- Nyughasson szíved – felelte a királynő. – Egész tündérkirályságoddal sem vásárolhatod meg tőlem ezt a fiút.

Ezzel ott hagyta urát nagy haragjában.

- Jó, menj csak utadra – mondta Oberon -, mielőtt a hajnal hasad, megkínozlak ezért a sértésért.

Oberon ekkor elküldött Puckért, titkos tanácsosáért, legfőbb kegyencéért.

Puck – vagy amint néha nevezték, Robin pajtás – agyafúrt, kópé szellem volt, aki mulatságos tréfákat űzött a szomszédos falvakban, néha belopózott a tejeskamrába, és lefőlözte a tejet, néha könnyű, légies alakjával belemerült a vajasköpűbe, és míg különös alakját ott táncoltatta a köpűben, a fejlány hiába fáradozott, hogy tejfölét vajjá változtassa, de a falubeli legények sem jártak szerencsésebben, mert valahányszor csak Pucknak kedve szottyant, hogy a serfőző üstben játssza el csínyjeit, bizonyos, hogy a sör megromlott. Ha néhány jó szomszéd

összegyűlt, hogy kedvükre együtt sörözzenek, Puck elaszott vackor alakjában a söröskancsó fenekére ugrott, és ha valamelyik jó öreganyó éppen inni akart, Puck az ajkához billent, és a sört fonnyadt állára öntötte, és nem sokkal azután, amikor ugyanaz az öreg néni nehézkesen leült, hogy szomszédainak egy szomorú és mélabús történetet meséljen, Puck kibiccentette alóla háromlábú zsámolyát, és szegény öregasszony felborult, az öreg komaasszonyok pedig oldalukat fogták neveltükben, és esküdöztek, hogy soha ennél vidámabb órát nem töltöttek el.

- Gyere ide, Puck – mondta Oberon az éjszaka e vidám kis vándorának. – Hozzál nekem olyan virágot, amelyet a lányok égő szerelemnek neveznek. Ha e kis bíbor virág nedvét alvó szemekre cseppentik, őrzöngő szerelmet gyújt a legelső lény iránt, akit az alvó majd megpillant ébredés után E virág nedvét Titania szemhéjára cseppentem, amikor alszik, s ha majd felnyitja szemét, beleszeret abba, akit először meglát, akár oroszlán az, akár medve, kotnyeles majom vagy fürge pávián. Tudom a varázsát, hogyan lehet elhárítani szeméről e bűbájt, de addig nem szüntetem meg, amíg apródomul nem adja azt a fiút.

Puckot, aki szívből szeretett bajt keverni, nagyon mulattatta urának ez a tervbe vett bolondozása, és elrohant felkutatni azt a virágot. Oberon, miközben Puck visszatérésére várakozott, észrevette, hogy Demetrius és Heléna megérkezik az erdőbe, kihallgatta, amint Demetrius szemére hányta Helénának, hogy követi őt, hallotta sok rossz szavát és Heléna szelíd tiltakozását, amellyel a fiút régebbi szerelmére emlékeztette, és az eskükre, amelyekkel hűséget fogadott neki – végül Demetrius, mint ő maga mondta, otthagya a vadállatok kegyelmére Helénát, az meg utánarohant, amilyen gyorsan csak tudott.

A tündérkirály mindig együtt érzett az igaz szerelmesekkel, és nagyon megszánta Helénát – az is lehet, hogy mint Lysander is említette, többször is jártak sétálni holdfénynél ebben a kellemes erdőben, és Oberon láthatta Helénát abban a boldog időben, amikor Demetrius még szerette. De bármi volt is a helyzet, amikor Puck visszatért a kis bíbor virággal, Oberon így szólt kedvencéhez:

- Vedd el egy részét ennek a virágnak: erre járt egy kedves athéni hölgy, aki szerelmes egy gőgös ifjúba. Ha alva találod ezt a fiút, csöppents ebből a varázsnedvből a szemére, de olyankor tedd ezt, amikor a lány is a közelében van, hogy az első, akit ébredéskor meglát, ez a megvetett hölgy legyen. Felismered ezt az embert az athéni öltözetről.

Puck megígérte, hogy nagyon ügyesen intézi el az ügyet, Oberon pedig anélkül, hogy Titania észrevette volna, odament ahhoz a lugashoz, ahol a királynő aludni készült. Ez a lugas egy halmon volt, ahol vad kakukkfű nőtt, kankalin és ibolya, egy sűrű loncból, jázminból és vadrózsából szőtt mennyezet alatt. Titania mindig itt aludta át az éjszaka egy részét, takarója egy kígyó csillogó bőre, szűk gúnya, de egy tündérre éppen jó. Oberon úgy lelte Titaniát, amint éppen rendeleteket adott tündéreinek, mivel foglalkozzanak, miközben ő alszik.

- Menjetek – mondta őfelsége -, ki férget ölni pénzsmák bimbain, ki bőregérrel víni szárnyakért, hogy kis manóim öltönyt kapjanak, ki meg elűzni a lármás bagolyt, mely itt huhogva nagy szemet mereszt. De előbb daloljatok álomba Mire a tündérek ebbe a dalba fogtak:

Kettősnyelvű pettyes kígyók,
Tüskedisznók, innen el;
Félre undok poc, vakondok,
Asszonyunkhoz ne közel!
Philoméla dalabáj
Zengje lágyan: lullabáj
Lulla, lulla, lullabáj,
Semmi bű
Semmi báj
Asszonyunkra itt ne szállj;
Jó'tszakát, lullabáj.

Amikor a tündérek ezzel a kedves lullabájjal elaltatták királynőjüket, ott hagyták, hogy elvégezzék azokat a fontos szolgálatokat, amelyeket rájuk bízott. Oberon ekkor halkan Titaniájához közeledett, a varázsnedvből néhány csöppet szemére csöppentett s így szólt:

Amit e szem ébren lát,
Annak hasson bűve rád,
Azt szeresd meg, azt imádd.*

De térjünk vissza Hermiához, aki ezen az éjszakán megszökött apja házából, hogy kikerülje a halált, amelyre kárhoztatták, ha nem hajlandó férjhez menni Demetriushoz. Amikor behatolt az erdőbe, ott találta kedves Lysanderét, aki már várta őt, hogy nagynénje házába vezesse. De még mielőtt az erdő közepébe értek, Hermia nagyon elfáradt, és Lysander – mert féltette ezt a kedves hölgyet, aki azzal bizonyította be szerelmét iránta, hogy életét is kockáztatta érte – rábeszélte, pihenjenek reggelig egy puha mohás halmon, ő maga is kissé távolabb a földre hevert, és mindketten hamar elaludtak. Itt találta őket Puck, meglátta ezt a csinos alvó fiatalembert, észrevette, hogy ruhái athéni divat szerint készültek, és egy szép hölgy alszik a közelében, s ebből arra következtetett, hogy ez az az athéni lány és gógös szerelmese, akinek felkutatására Oberon elküldte őt. Természetesen úgy okoskodott, hogy mivel ketten egyedül vannak itt, a lány lesz az első, akit a fiú ébredéskor meglát: így hát minden tétovázás nélkül Lysander szemére csöppentett a kis bíbor virág nedvéből. De úgy esett, hogy erre járt Heléna, és Hermia helyett ő volt az első lény, akit Lysander megpillantott, amikor szemét felnyitotta. Furcsa elmondani, de olyan erős volt a szerelmi varázs, hogy egész Hermiáért érzett szerelme semmibe tűnt, és Lysander beleszeretett Helénába.

Ha Hermiát látta volna meg legelőször, amikor felébredt, Puck tévedésének nem lett volna semmi következménye, mert nem is szerethette eléggé ezt a hűséges hölgyet. De így szegény Lysandernek igazán szomorú véletlen volt, ha e tündéries szerelmi varázs arra kényszerítette, hogy elfeledje hú Hermiáját, és egy másik hölgy után szaladjon, Hermiát pedig otthagyja álmában egészen egyedül, éjfélkor az erdőben.

Ez a szerencsétlenség így esett: Heléna, mint ahogy elbeszéltük, igyekezett lépést tartani Demetriusszal, aki olyan durván elrohant tőle, de nem bírta sokáig ezt az egyenlőtlen versenyfutást, mert hosszú távon a férfiak mindig jobb futók a nőknél. Heléna hamar szeme elől tévesztette Demetriust, és amikor elhagyatva és eltévedve ide-oda kószált, eljutott végül arra a

helyre, ahol Lysander aludt.

„Ó! – mondta magában – Lysander fekszik itt a földön: meghalt vagy alszik?” Szelíden megérintette, és így szólt hozzá: - Jó uram, ha életben vagy, ébredj fel. – Mire Lysander felnyitotta szemét, és mert a szerelmi varázs már megkezdte működését, azonnal a túlzó szerelem és bámulat szavaival szólította meg, s azt mondta neki, hogy annyival múlja felül szépségben Hermiát, mint a galamb a hollót, s hogy tűzbe menne az ő szép szeméért, és még sok más ilyen, szerelmesekhez illő beszédek. Heléna tudta, hogy Lysander az ő barátnőjének, Hermiának szerelmese, ünnepélyesen megígérte, hogy feleségül veszi Hermiát, így hát rendkívül dühös lett, amikor meghallotta, hogy ilyen módon beszélnek hozzá, mert úgy gondolta, hogy Lysander gúnyt űz belőle.

- Ó, miért is születtem? – mondta. – Csak azért, hogy mindenki csúfoljon és kinevessen. Hát nem elég, fiatalember, hogy soha egy édes tekintetet, egy kedves szót nem kaphatok Demetriustól, de az úr is így gúnyból kezd udvarolni nekem? Azt hittem, Lysander olyan úr, akiben több az igazi nemesség.

Így szólt nagy haragjában, és elszaladt, Lysander pedig követte, teljesen megfélemlítve alvó Hermiájáról.

Amikor Hermia felébredt, és látta, hogy egyedül van, szomorú ijedtség fogta el. Bolyongott az erdőben, és nem tudta, mi történt Lysanderrel, sem azt, hogy merre keresse. Közben Demetrius nem tudta megtalálni Hermiát és Lysandert, a vetélytársát, elfárasztotta hiábavaló keresése, és Oberon mély álomban talált rá. Oberon néhány kérdést tett fel Pucknak és megtudta, hogy nem a kellő férfi szemére csöppentette a szerelmi varázst, és mivel most megtalálta a keresett személyt, megérintette a varázsnedvvel az alvó Demetrius szemhéját, az meg azonnal felébredt s az első lény, akit meglátott, Heléna volt, mire ő is, akárcsak az előbb Lysander, szerelmes szavakat intézett hozzá. Ugyanebben a pillanatban megjelent Lysander is, nyomában Hermiával – mert Puck szerencsétlen tévedése folytán most Hermián volt a sor, hogy szerelmese után szaladjon. Őt hát Lysander és Demetrius egymás szavába vágva szerelmet vallott Helénának, mert mindketten ugyanannak az erőteljes varázslatnak hatását érezték.

A meglepett Heléna azt gondolta, hogy Demetrius, Lysander és hajdani jó barátnője, Hermia, mind összeesküdtek ellene, mert csúfot akarnak űzni belőle.

Hermia éppúgy csodálkozott, mint Heléna: nem tudta, hogy Lysander és Demetrius, akik nemrég mindketten őt szerették, miért lettek most Heléna szerelmesei. Hermiának ez az egész nem volt tréfa.

A hölgyek, azelőtt mindig a legjobb barátnők, most éles szavakkal estek egymásnak.

- Te komisz Hermia – mondta Heléna -, te uszítottad rám Lysandert, hogy gúnyos dicsőítéssel gyötörjön, és másik szerelmesedet, Demetriust, aki engem jóformán elrúgott magától, nem te biztattad-e, hogy engem istennőnek, nimfának, drága kincsnek és menyeknek nevezzen? Hiszen gyűlöl engem, hát nem beszélne hozzám így, ha nem te biztattad volna fel, hogy gúnyt űzzön belőlem. Gonosz vagy, Hermia: összefogsz a férfiakkal, hogy kicsúföld szegény

barátnődet. Elfelejtetted már, hogy együtt jártunk iskolába, és akkor is barátságban voltunk? Hányszor ültünk együtt, Hermia, ketten egy párnán? Mind a ketten ugyanazt a dalt énekeltük, ugyanazt a virágot hímeztük tűnkkel, ugyanazon a mintán? Nem úgy nőttünk-e fel, mint két összeforrott cseresznye, melyről alig látni, hogy elválik egymástól? Nem barátság ez tőled, Hermia, nem is lányhoz való, összefogni férfiakkal, hogy kigúnyold szegény barátnődet!

- Csodálkozom ezeken a szenvedélyes szavaidon – felelte Hermia. – Nem én gúnyollak téged, úgy látszik, te gúnyolsz engem.

- Jó, jó – felelte Heléna -, csak vágj komoly képet, aztán fintorogj rám, ha hátat fordítok. Integessetek csak egymásnak, és folytassátok ezt a kedves tréfát. Ha volna bennetek érzés, szájalom vagy jómodor, nem bánnátok velem így.

Miközben Heléna és Hermia ilyen mérges szavakat váltott egymással, Demetrius és Lysander ott hagyta őket, és elmentek az erdőbe, hogy megküzdjenek egymással Heléna szerelméért.

Amikor a lányok látták, hogy az urak ott hagyták őket, elváltak, és megint csak fáradtan kószáltak az erdőben, szerelmeiket keresve.

A tündérkirály a kis Puckkal együtt kihallgatta veszekedésüket, és amint elmentek, így szólt:

- A te hanyagságod ez, Puck, vagy pedig szándékosan tetted?

- Hidd el nekem, árnyak királya – felelte Puck -, tévedésből történt. Hát nem te mondtad-e nekem, hogy athéni ruhájáról ismerem meg a férfit? De azért nem búsulok, amiért így történt, mert úgy találom, hogy civakodásuk nagyszerű multság.

- Hallottad – mondta Oberon -, hogy Demetrius és Lysander elment alkalmas helyet keresni, ahol megverekeedjenek? Azt parancsolom neked, boríts vastag ködöt az éjszakára, és vezesd ezeket a pörlekedő szerelmeseket tévútra a sötétben, úgyhogy ne tudják egymást megtalálni. Utánozd mindegyiknek a másik hangját, és gúnyos kötekedéssel ingereld őket arra, hogy kövessenek, mert vetélytársuk hangját vélik hallani. Addig csinálod ezt, amíg úgy elfáradnak, hogy egy lépést sem tudnak tovább tenni, s amikor azt látod, hogy már elaludtak, csöpögtesd ennek a másik virágnak a nedvét Lysander szemére, és ha felébred, elfelejti új szerelmét, Helénát, és visszatér régi szenvedélyéhez, Hermiához, akkor aztán mindkét szép hölgy boldog lehet azzal az emberrel, akit szeret, és azt hiszik majd, hogy mindaz, ami történt, rossz álom volt csak. Láss utána gyorsan ennek, Puck, én pedig megyek és megnézem, milyen édes szerelemre talált az én Titaniám.

Titania ég mindig aludt, Oberon pedig meglátott közelében egy bohócot, aki utat tévesztett az erdőben, és ugyancsak elaludt. „Ez a fickó – mondta magában a tündérkirály -, ez lesz az én Titaniám szerelme” – és egy számarfejet nyomott a bohócéra: olyan jól illett rá, mintha a saját vállából nőtt volna ki. Oberon ugyan nagyon szelíden illesztette rá a számarfejet, mégis felébresztette vele a bohócot, aki nem tudott róla, mit művelt vele Oberon, és elment a lugas felé, ahol a tündérkirálynő aludt.

- Ó, miféle angyal áll előttem? – mondta Titania, felnyitva szemét, s a kis bíbor virág nedvének hatása már megkezdődött. – Vajon ugyanolyan bölcs vagy-e, mint amilyen szép?

- Hát, asszonyom – felelte a faragatlan bohóc -, ha annyi eszem volna, hogy kitalálnék ebből az erdőből, úgy éppen elég volna a magam szükségére.

- Az erdőből ne kívánj te kijutni – mondta a szerelemre gyúlt királynő. – Szellem vagyok, de nem közrendbeli. Szeretlek. Jöjj velem, és melléd rendelem tündéreimet, hogy téged szolgáljanak. – Rögtön előszólította négy tündérét: Babvirág, Pókháló, Moly és Mustármag volt a nevük.

- Udvaroljatok – mondta a királynő – ennek az édes úriembernek. Szökelljetek, amerre jár, cikázzatok a szeme előtt, szedjetez neki szőlőt, barackot, lopjatok neki mézet a méhektől. Jöjj, ülj mellém – mondta a bohócnak -, hadd játszadozzam kedves, szőrös fejeddel, szépséges számaram, és hadd csókoljam meg gyönyörű, hosszú füledet, te édes gyönyörűségem.

- Hol van Babvirág? – kérdezte a számárfejű bohóc, aki nem sokat adott a tündérkirálynő udvarlására, de nagyon büszke volt új szolgálóira.

- Itt vagyok, uram – mondta a kis Babvirág.

- Vakard meg a fejemet – mondta a bohóc. – S hol van Pókháló?

- Itt, uram – mondta Pókháló.

- Kedves Pókháló úr – mondta a faragatlan bohóc -, ölje meg nekem azt a vörös poszméhet annak a bogáncskórónak a tetején, és kedves Pókháló úr, hozza ide nekem a limpes-lompos mézet. De ne törje magát nagyon a munkával, Pókháló úr, és vigyázzon, hogy a lépet se törje ám el. Sajnálám, ha bekenné magát a mézzel. Hol van Mustármag?

- Itt, uram – mondta Mustármag. – Mit parancsol?

- Semmit – mondta a bohóc -, kedves Mustármag úr, csak hogy segítsen Pókháló úrfinak kaparni. Borbélyhoz kell mennem, Mustármag úr, mert úgy sejtem, rettentő szőrös a pófám.

- Édes szerelmem – mondta a királynő -, mit ennél? Van egy kalandor tündérem, az majd felkutatja a mókus raktárát, és hoz neked néhány új diót.

- Jobban esnék egy vagy két marék édes bükköny – mondta a bohóc, aki számárfejéhez számárvágyat is kapott. – De kérem, hagyja meg a cselédeknek, hogy senki ne háborgasson, mert aludni van kedvem.

- Aludj hát – mondta a királynő -, én meg karjaimba fonlak. Ó, mennyire szeretlek! Hogy olvadok érted!

Amikor a tündérkirály látta, hogy a bohóc az ő királynője karjában alszik, megjelent Titania

előtt, és szemére hányta, hogy egy számárra pazarolja kegyeit.

Titania ezt nem is tagadhatta, mert a bohóc ott aludt a karjában, számárfejét ő koszorúzta virágokkal.

Oberon egy ideig bosszantotta őt, aztán megint a váltott gyereket kérte, a királynő pedig szégyellte, hogy ura felfedezte új kegyencével, és ezért nem merte megtagadni tőle a kisleányt

Oberon, amikor így megkapta a kisleányt, akit oly régóta kívánt apródjául, megkönyörült azon a megszegő helyzetén, amelybe az ő vidám ötlete hozta Titaniát, s a másik virág nedvéből néhány csepp a szemére cseppentett, mire a tündérkirálynő azonnal visszanyerte józan esztét, elcsodálkozott iménti öröktől, és azt mondta, hogy most már a különös szörnyeteg pusztát látása is undorítja.

Oberon a bohóc fejéről is levette a számárfejet, és hagyta, hogy most már saját bolond fejével a vállán fejezze be szundítását.

Oberon és Titaniája így teljesen kibékültek, s a király elmondta a királynőnek a szerelmesek történetét és éjszakai cívódásukat, a királynő pedig vele ment, hogy meglássa, milyen véget érnek a szerelmesek kalandjai.

A tündérkirály és a tündérkirálynő a szerelmeseket és szép hölgyeket álomba merülve találta egy füves dombon, nem messze egymástól, mert Puck, hogy helyrehozza korábbi tévedését, nagy buzgalommal terelte őket ugyanarra a helyre, úgyhogy nem is tudtak egymásról, és a tündérkirálytól kapott ellenszerrel gondosan elhárította a varázslatot Lysander szeméről.

Hermia ébredt fel elsőnek, és amikor észrevette, hogy elveszett Lysandere olyan közel alszik hozzá, ránézett, és elcsodálkozott szerelmesének különös állhatatlanságán. Lysander is hamarosan felnyitotta szemét, meglátta drága Hermiáját, visszanyerte ép esztét, melyet a tündérvarázslat addig elhomályosított, ép esztével együtt szerelmét is Hermia iránt, és elkezdtek megbeszélni egymással az éjszakai kalandjait, kétkedve, vajon valóban megtörténtek-e ezek a dolgok, vagy pedig mindketten ugyanazt a zavarbaejtő álmot álmodták.

Eddigre Heléna és Demetrius is felébredt, és minthogy egy édes álom megnyugtatta Heléna zavart és haragos lelkét, gyönyörködve hallgatta meg Demetrius szerelmes vallomását, és meglepetésére s örömeire kezdte észrevenni, hogy ez a szerelmi vallomás őszinte.

Ezek a szép, éjszakai bolyongó hölgyek nem voltak többé vetélytársnők, megint igaz barátnők lettek, megbocsátották egymás ellenséges szavait, és nyugodtan megtanácskozták, mit legjobb tenni jelen helyzetükben. Hamarosan megegyeztek abban, hogy Demetrius, aki feladta igényét Hermiára, igyekezzék rábírní Hermia atyját, hogy vonassa vissza a lánya ellen hozott kegyetlen halálos ítéletét. Demetrius éppen ilyen barátságos célból készült visszatérni Athénba, amikor meglepetten vették észre Egéust, Hermia atyját, aki megszökött lányát üldözni jött az erdőbe.

Amikor Egéus megtudta, hogy Demetrius most már nem akarja feleségül venni az ő lányát, nem ellenezte tovább Hermia házasságát Lysanderrel, hanem beleegyezett abba, hogy négy

nap múlva esküdjének össze, ugyanazon a napon, amikor az ítélet szerint Hermiának el kellett volna veszítenie életét, és Heléna is örömmel beleegyezett, hogy ugyanazon a napon menjen férjhez szeretett és most már hűséges Demetriusához.

A tündérkirály és a tündérkirálynő láthatatlan szemlélői voltak e jelenetnek, és most látták, milyen boldog véget ért a szerelmesek története Oberon szerencsés közreműködése folytán, ez pedig olyan örömet okozott e jószágos szellemeknek, hogy elhatározták: a közeli lakodalmakat az egész tündérországból játékokkal és mulatozással ünneplik meg.

Most pedig, ha bárkit is sértenek ezek a tündéri történetek és tündéri tréfák, mert hihetetlennek és különösnek találja, csak azt kell gondolnia, hogy elaludt és álmodott, és hogy mindezek a kalandok csak álmában történt látomások. És remélem, egy olvasóm sem olyan értetlen, hogy sértene egy ártatlan, szép szentivánéji álmot.

*) Ford.: Arany János
(Ford.: Vas István)

*

Würtz Ádám: Szentivánéji álom

<http://rezkarcfitness.blogspot.com/2010/06/wurtz-adam-szentivaneji-alom.html>